

УДК: [94(477)І.Боберський]”1920/1932”

ГРОМАДСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО В КАНАДІ

Андрій СОВА

Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського,
кафедра олімпійської освіти,
вул. Костюшка, 11, 79000, Львів, Україна

У статті на основі документів з Осередку української культури і освіти у Вінніпезі, Центрального державного історичного архіву України у Львові, Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України, а також періодики та спогадів комплексно досліджено громадську діяльність Івана Боберського (1873–1947) в Канаді упродовж 1920–1932 рр. Особливу увагу звернено на його співпраці з “Товариством опіки над українськими переселенцями ім. св. Рафаїла в Канаді”, “Товариством опіки над українськими емігрантами у Львові”, “Українською стрілецькою громадою”. Проаналізовано внесок Івана Боберського у становлення і розвиток громадських організацій українців в Канаді.

Ключові слова: Іван Боберський, Канада, Вінніпег, “Товариство опіки над українськими переселенцями ім. св. Рафаїла в Канаді”, “Товариство опіки над українськими емігрантами у Львові”, “Українська стрілецька громада”, громадська діяльність.

Внесок окремих діячів у суспільно-культурне життя української діаспори Канади у міжвоєнний період залишається й досі маловивченою проблемою сучасної української науки. Узагальнюючі праці Симона Наріжного¹, Михайла Марунчака², Степана Качараби³, Олега Павлишина⁴ та інших авторів наводять низку фактів з громадсько-політичної діяльності відомого педагога, громадського та політичного діяча Івана Боберського в Канаді, подають короткі біографічні відомості, однак не містять комплексного викладу його громадської праці в середовищі канадських українців. З огляду на це підготовлено дану публікацію.

Джерельною основою статті стали документи, які зберігаються в Осередку української культури і освіти у Вінніпезі, Центральному державному історичному архіві України у Львові, Центральному державному архіві вищих органів влади та управління України; а також періодика (“Український емігрант. Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові” (Львів), “Український

¹ Симон Наріжний, *Українська еміграція. Культурна праця української еміграції між двома світовими війнами*, ч. 1 (Прага, 1942), 373.

² Михайло Марунчак, *Студії до історії українців Канади* (Вінніпег, 1980), т. V: 297; Михайло Марунчак, *Біографічний довідник до історії українців Канади* (Вінніпег: Накладом Української Вільної Академії Наук в Канаді, 1986): 735.

³ Степан Качараба, *Еміграція з Західної України 1919–1939* (Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2003), 416.

⁴ Олег Павлишин, *Євген Петрушевич (1863–1940). Ілюстрований біографічний нарис* (Львів: Манускрипт–Львів, 2013), 400.

емігрант. Місячник присвячений справам еміграції і рееміграції під начальною редакцією Д-ра Володимира Бачинського” (Львів), “Стрілецькі Вісти. Орган Української Стрілецької Громади в Канаді” (Вінніпег), “Сокільські Вісти. Орган Українського Сокільства” (Львів), “Український Сокіл” (Прага), “Український Сокіл” (Буенос-Айрес), “Діло” (Львів)); видання “Товариства опіки над українськими переселенцями ім. св. Рафаїла в Канаді”, “Товариства опіки над українськими емігрантами у Львові”, “Української стрілецької громади”, публікації Івана Боберського та спогади осіб, які безпосередньо та опосередковано його знали.

Після припинення діяльності Представництва Західно-Української Народної Республіки у Канаді⁵, Іван Боберський залишився у Вінніпезі. Вертатися додому, у Галичину, йому, знаному діячеві ЗУНР було небезпечно. Деякий час він організував собі працю у власному бюро “Трансатлантик”⁶. Потім влаштувався на роботу в корабельну компанію “Кунард” за адресою Cunard Line, 270 Main Street, Winnipeg, Manitoba, Canada⁷, де, починаючи з 1 грудня 1924 р., упродовж семи років очолював український відділ. Окрім роботи в компанії, Іван Боберський займався громадською та культурно-просвітницькою працею, зокрема, був відпоручником (представником) львівського “Товариства опіки над українськими емігрантами у Львові”, з яким тісно співпрацювало “Товариство опіки над українськими переселенцями ім. св. Рафаїла в Канаді”, для надання допомоги українцям – емігрантам і тим, хто хотів виїхати до Канади на сталий побут, зокрема, у пошуку роботи для новоприбулих⁸.

“Товариство опіки над українськими переселенцями ім. св. Рафаїла в Канаді” розпочало свою діяльність у листопаді 1924 р.⁹ На з’їзді, що відбувся

⁵ Докладніше про цей епізод діяльності Івана Боберського див.: Андрій Сова, “Діяльність Івана Боберського як повноважного представника уряду Західно-Української Народної Республіки у США та Канаді”, у *Дрогобицький краєзнавчий збірник*, ред. кол. Леонід Тимошенко (голов. ред.), Леонтій Войтович та ін. (Дрогобич, 2019), 134–153.

⁶ *The Iwan Boberskyj collection, prepared by Jaroslaw Iwanus and Wolodymyr Senchuk* (Edmonton: Canadian Institute of Ukrainian Studies University of Alberta, 1988).

⁷ Лист Івана Боберського до Юрія Фецука від 1 вересня 1931 р., 1, Осередок української культури і освіти у Вінніпезі; Лист Івана Боберського до Н. Острижнюка від 1 березня 1927 р. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (далі – ЦДАВО України), ф. 4379, оп. 1, спр. 4, арк. 21; Лист Івана Боберського до Осипа Назарука від 3 грудня 1924 р. Центральний державний історичний архів України у Львові (далі – ЦДІА України у Львові), ф. 359, оп. 1, спр. 222, арк. 3; Н. Й., “Записник адрес з міста Вінніпега”, *Кленовий лист. Канадійський альманах* (Вінніпег, 1929), 156.

⁸ Звернення “Товариства опіки над українськими переселенцями ім. св. Рафаїла в Канаді” до української еміграції Канади, березень 1925 р. ЦДІА України у Львові, ф. 366, оп. 1, спр. 2, арк. 14; Д. Ільчишин, “Робота Товариства Опіки”, *Кленовий лист. Канадійський альманах* (Вінніпег, 1929), 118–120.

⁹ Промова Корнила Продана на загальних зборах “Товариства опіки над українськими переселенцями ім. св. Рафаїла в Канаді”, які відбулися у Вінніпезі 26 грудня 1930 р., ЦДІА України у Львові, ф. 359, оп. 1, спр. 399, арк. 2; Звернення “Товариства опіки над українськими переселенцями ім. св. Рафаїла в Канаді” до української еміграції Канади, березень 1925 р., ЦДІА України у Львові, ф. 366, оп. 1, спр. 2, арк. 14.

18 листопада 1924 р. в Саскатуні за присутності єпископа Никити Будки, обговорювалися справи еміграції українців до Канади і потреба створення відповідного українського товариства. На з'їзді у Вінніпезі 11 грудня 1924 р. обрано комітет, яким мав займатися цим питанням, у складі трьох осіб: Дмитра Ільчишина, Корнила Продана і Володислава Біберовича. Іван Боберський підготував проєкт статуту українською мовою, машинописний примірник якого був представлений для обговорення на засіданні 13 грудня 1924 р. 4 січня 1925 р. у Вінніпезі, за адресою вул. Селкірка, 623, відбулися установчі збори нового товариства, на яких обрано першу старшину в такому складі: Є. Турула, М. Мігайчук, о. М. Григорійчук, Д. Ільчинин, І. Жаровський, М. Корецька, А. Загарійчук, о. П. Олексів, К. Продан¹⁰.

Іван Боберський з перших днів активно долучився до діяльності “Товариства опіки над українськими переселенцями ім. св. Рафаїла в Канаді”, готував листи, об'їзники та іншу необхідну документацію, консультував українців, які звідусіль надсилали листи на адресу організації. Про це збереглося чимало документальних свідчень, зокрема, листи Володимира Бачинського, який використовував адресу Івана Боберського для листування під час свого перебування у Канаді 1925 р. (Box 3777, Winnipeg, Manitoba, Canada)¹¹.

У другій половині 1920-х – на початку 1930-х років, спираючись на власний величезний досвід громадської, видавничої та редакторської діяльності, Іван Боберський допомагав “Товариству опіки над українськими переселенцями ім. св. Рафаїла в Канаді” налагодити широкомасштабну видавничу діяльність¹². Зокрема він долучився до редагування трьох перших альманахів організації – “Нове поле” (1927), “Прерія” (1928) та “Кленовий лист” (1929). Окрім того, упродовж 1927–1933 рр. редагував альманахи “Провідник”, “Поступ”, “Сорок літ” та інші, які видавали українці Канади¹³. Щоб привернути увагу читачів, альманахи проводили різноманітні конкурси. Так, у “Новому полі” для підготовки календаря “Канадійський Українець” на 1928 р. було оголошено дев'ять нагород (перша – 12 доларів; друга – 8; третя – 6; четверта – 4, решта – по долару) за кращі статті та оповідання про життя і побут українських емігрантів в Канаді¹⁴.

¹⁰ Звіт про діяльність “Товариства опіки над українськими переселенцями ім. св. Рафаїла в Канаді” за 1924–1925 рр., укладений Іваном Боберським 2 вересня 1940 р., ЦДІА України у Львові, ф. 366, оп. 1, спр. 3, арк. 1; “Т-во св. Рафаїла в Канаді”, *Український емігрант. Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові*, 1927, 10 грудня, чис. 7, 6–7.

¹¹ Лист Володимира Бачинського до Івана Боберського від 11 березня 1925 р., ЦДІА України у Львові, ф. 366, оп. 1, спр. 2, арк. 16, 46–46 зв., 96, 101.

¹² Лист Івана Боберського до Степана Гайдучка від 5 лютого 1927 р., ЦДАВО України, ф. 4379, оп. 1, спр. 4, арк. 14.

¹³ Степан Гайдучок, “Діяльність проф. І. Боберського в Канаді”, *Український Сокол. Ілюстрований Журнал Українського Т-ва “Сокол” в Південній Америці* (Буенос Айрес) 3 (1934): 15–16; Симон Наріжний, *Українська еміграція. Культурна праця української еміграції між двома світовими війнами*. ч. 1 (Прага: 1942), 274.

¹⁴ “Пишіть!”, *Нове Поле. Канадійський Альманах* (Вінніпег: 1927), 171.

На сторінках цих альманахів Іван Боберський провадив роз'яснювальну роботу про завдання українського сокільства у Галичині, значення руханки (фізкультури) для українського народу тощо. Так, на сторінках альманаху “Нове поле” було розміщено відкритий лист датований 30 серпня 1926 р. “Дотягніть Скибу до Кінця” голови “Сокола-Батька” Миколи Заячківського та писаря Тараса Франка, автори якого закликали українців діаспори жертвувати гроші на закупівлю землі під руханково-спортовий майдан у Львові (зараз стадіону не існує, а його територія включена до Стрийського парку)¹⁵. Текст супроводжували фотографії з сокільського життя, зокрема вигляд ступениці (трибуни) на площі та “Золотої книги”, до якої записували жертводавців. У альманасі “Кленовий лист” за наполяганням Івана Боберського було вміщено сокільські фотографії зі Львова: “Свобідні вправи руховиків в Українським Городі у Львові. Вправа “Мстислав Удатний” укладу проф[есора] С[тепана] Гайдучка. Червень, 1928 [р.]”, “Свято в честь поляглих у світовій і українсько-польській війні членів січово-сокільської організації, дня 21 червня 1928 року. Курені при отворенню свята в Українським Городі у Львові” та ін.¹⁶. Окрім фотографій, Іван Боберський друкував у різних виданнях, які виходили в Канаді, оголошення про збір коштів на діяльність “Сокола-Батька”¹⁷. Так, у календарі “Фарма” на 1930 р. зазначалося: “Оден квадратний метер землі під Український Город коштує тепер \$ 2.70. Адреса посилки: Sokil, Ukrainskyj Horod Bank of Montreal, M. Gregor & Selkirk, Winnipeg, Man”¹⁸.

“Товариство опіки над українськими переселенцями ім. св. Рафаїла в Канаді” дало поштовх до заснування “Товариства опіки над українськими емігрантами у Львові”, перші загальні збори якого відбулися 14 лютого 1925 р.¹⁹ Сприяло цьому прибуття восени 1924 р. з Вінніпега до Львова адвоката Йосифа Дика, який привіз зі собою “поручуючі листи” від Івана Боберського та Володислава Біберовича.

Іван Боберський неодноразово супроводжував делегатів від “Товариства опіки над українськими емігрантами” у Львові теренами Канади. Зокрема із 5 квітня до 19 червня 1925 р. він допомагав відпоручнику львівського товариства опіки доктору Володимиру Бачинському²⁰. 5 квітня Іван Боберський з

¹⁵ Микола Заячківський і Тарас Франко. “Дотягніть Скибу до Кінця”, *Нове Поле. Канадійський Альманах*. (Вінніпег: 1927), 147–149.

¹⁶ “Кленовий лист”, *Нове Поле. Канадійський альманах*. (Вінніпег, 1929), 24, 90.

¹⁷ Лист Івана Боберського до старшини товариства “Сокіл-Батько” у Львові від 22 квітня 1928 р., ЦДІА України у Львові, ф. 312, оп. 1, спр. 6, арк. 5.

¹⁸ Редакційне оголошення, “Фарма”, *Канадійський альманах* (Вінніпег: Накладом і заходом Товариства опіки над українськими переселенцями імені св. Рафаїла в Канаді, 1929), 66.

¹⁹ “До історії оснований Товариства”, *Український емігрант*, 1 квітня 1927; “1925–1935”, *Український емігрант. Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові* 2 (1935), 2.

²⁰ Лист Володимира Бачинського до Івана Боберського від 19 червня 1925 р., ЦДІА України у Львові, ф. 366, оп. 1, спр. 2, арк. 62–65; Звіт про діяльність “Товариства опіки над українськими переселенцями ім. св. Рафаїла в Канаді” за 1924–1925 рр., укладений Іваном Боберським 2 вересня 1940 р., ЦДІА України у Львові, ф. 366, оп. 1, спр. 3, арк. 1; “Т-во св. Рафаїла в Канаді”, *Український емігрант. Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові* 7 (Львів, 1927), 7.

Володимиром Бачинським відвідали в Монреалі о. Редкевича, 7 квітня – бюро корабельної компанії “Ріфорд”, порт Монреалю, домівку товариства імені М. Драгоманова²¹. 8 квітня Іван Боберський здійснив переклад статуту “Товариства опіки над українськими емігрантами у Львові” англійською мовою, щоб надіслати його в Міністерство з питань емігрантів, зокрема, п. Ігану в Оттаву. 27–29 квітня Іван Боберський у товаристві Володимира Бачинського та о. Йосафата Жана (уродженця Канади, француза за національністю, товмача (перекладача) в уряді Євгена Петрушевича, з яким він неодноразово перетинався 1919 р.)²² об’їхав територію Вермілліону (Альберта), оглянувши землі, які компанія “British Dominion Land Settlement Corporation, LMTD” виставила на продаж українським переселенцям з “Товариства опіки над українськими переселенцями ім. св. Рафаїла в Канаді”. Також супроводжував Володимира Бачинського на нараді 6 червня 1925 р. у Канорі (Саскачеван)²³. Іван Боберський полагав і інші справи, які стосувалися приїзду делегації зі Львова, зокрема, виготовив візитки для Володимира Бачинського²⁴. Результатом поїздки Володимира Бачинського та о. Йосафата Жана стало підписання угоди, за якою федеральний уряд погодився прийняти до Канади 10 тис. українців, які проживали на теренах Польщі. Угоду було втілено у життя впродовж 1925–1929 рр.²⁵.

Іван Боберський час від часу надсилав кошти для діяльності “Товариства опіки над українськими емігрантами у Львові”. Так, у листі голови товариства Миколи Заячківського до Івана Боберського, датованому 29 травня 1925 р., читаємо:

“Отсим маємо честь донести, що на днях наспіла на руки През[идента] М[иколи] Заячківського від Вас квота 40 (сорок) ам[ериканських] долярів на кошти кореспонденції нашого Товариства. Потверджуючи отсим відбір повисшої квоти – яка кажучи мимоходом – наспіла в сам час, коли каса Товариства була зовсім порожня, почуваємося до милого обов’язку зложити Високоповажаному Пану Професорови дуже сердечну подяку за сей щедрий

²¹ Звіт про діяльність “Товариства опіки над українськими переселенцями ім. св. Рафаїла в Канаді” за 1924–1925 рр., укладений Іваном Боберським 2 вересня 1940 р., ЦДІА України у Львові, ф. 366, оп. 1, спр. 3, арк. 2.

²² Йосафат Жан, “Моя служба Полевого Духовника УГА”, *Полеві духовники Української Галицької Армії. 45-річчя участі у Визвольних Змаганнях (матеріали до історії)* (Вінніпег: Видав. о. Іван Лебедович, 1963), 131–136.

²³ Промова Д-ра Володимира Бачинського, делегата Старого Краю, дня 6-го червня, 1925, на нараді в Канорі, Саск., 2 арк., Осередок української культури і освіти у Вінніпезі; 1925, ЦДІА України у Львові, ф. 366, оп. 1, спр. 2, арк. 23, 46–46 зв.

²⁴ “Лист Володимира Бачинського до Івана Боберського від 4 квітня 1927 р. ”, *Осередок української культури і освіти у Вінніпезі; Особовий фонд І. Боберського*, 1 арк.

²⁵ Богдан Казимира, “Українці в Канаді”, *Українці у Вільному Світі. Ювілейна книга Українського Народного Союзу. 1894–1954*, зредагували Л. Мишуга й А. Драган (Джерзі Сіті: 1954), 203, 209.

*даток та поручаючись Вашій ласкавій пам'яті – шлемо Вам сердечний привіт і поздоровлення та остаємо з глибокою пошаною*²⁶.

Іван Боберський інформував “Товариство опіки над українськими емігрантами у Львові” про перебіг подій у Канаді, надсилав до Львова різні матеріали та фотографії з діяльності “Товариства опіки над українськими переселенцями ім. св. Рафаїла в Канаді”.

Іван Боберський полагав чимало питань шляхом листування від імені “Товариства опіки над українськими переселенцями ім. св. Рафаїла в Канаді” з різними організаціями та приватними особами. Так, 14 листопада 1925 р. він написав відповідь на лист-прохання 60 колишніх вояків українських збройних формувань 1917–1921 рр., які проживали на теренах Чехословаччини і хотіли переїхати на сталий побут у Канаду²⁷.

Переїхавши 29 травня 1932 р. із Канади в Югославію, Іван Боберський став відпоручником “Товариства опіки над українськими переселенцями ім. св. Рафаїла в Канаді” в Європі. Про це свідчить, зокрема, його допис в “Українському емігранті” за травень 1935 р. Вітаючи “Товариство опіки над українськими емігрантами у Львові” з 10-літтям діяльності, він побажав, *“щоби українське громадянство оцінювало як слід велику вартість розумної еміграції, яка розставляє українські сили там, де вони можуть досягти великий економічний і духовий поступ а через це збільшити майно і значіння українського народу. Хто здобуває, цей посідає!”*²⁸.

У Канаді Іван Боберський долучився до заснування “Української стрілецької громади” (УСГ), перший осередок якої було створено 28 січня 1928 р. у Вінніпезі²⁹. Він допоміг підготувати статут і створити перший осередок УСГ³⁰. Станом на січень 1931 р. у Канаді налічувалося 14 осередків УСГ і понад

²⁶ Лист Миколи Заячківського до Івана Боберського від 29 травня 1925 р., ЦДІА України у Львові, ф. 366, оп. 1, спр. 2, арк. 45.

²⁷ Лист С. Савули до Б. Филоновича від 14 листопада 1925 р., ЦДІА України у Львові, ф. 366, оп. 1, спр. 2, арк. 189.

²⁸ Іван Боберський, “Привіт з чужини”, *Український емігрант. Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові* 2 (1935), 6.

²⁹ “Протокол з Третих Загальних Зборів Української Стрілецької Громади”, *Стрілецькі Вісти. Орган Української Стрілецької Громади в Канаді* 1 (Вінніпег, 1931), 11; “Десять років УСГ в Канаді”, *Українська Стрілецька Громада в Канаді. 1928–1938* (Саскатун: Накладом Української Стрілецької Громади в Канаді, 1938), 7–8; Зиновій Книш, “Українська Стрілецька Громада в Канаді”, *За честь, за славу, за народ. Збірник на золотий ювілей Української Стрілецької Громади в Канаді, 1928–1978*, ред. Зиновій Книш (Торонто: Видання Головної Управи Української Стрілецької Громади в Канаді, 1978), 49.

³⁰ Статут Української стрілецької громади, 1928 р., ЦДАВО України, ф. 4379, оп. 1, спр. 5, арк. 163–165; *Українська Стрілецька Громада в Едмонтоні*, ред. кол. Орест Віндик (голова), Михайло Байрак, Степан Грох та ін. (Едмонтон: Накладом Української Стрілецької Громади, 1978), 12, 159.

800 членів³¹, невдовзі їх кількість зросла до 26³², станом на 1940 р. УСГ об'єднувала 1 200 членів (перебували під впливом ОУН). Осідок крайової управи спочатку знаходився у Вінніпезі, згодом – у Саскатуні, а з 1935 р. – у Торонто³³. УСГ плекала військову традицію, провадила вишкіл молодших членів, організувала допомогу інвалідам (фонд на закуп Дому українських інвалідів у Львові), акції на захист політичних в'язнів, які проживали на українських землях, окупованих Польщею, та велику пропагандистську працю серед канадських українців³⁴. Вдалося віднайти декілька світлин, на яких є Іван Боберський поряд із активними членами УВО та керівництвом УСГ у Вінніпезі. Враховуючи внесок Івана Боберського у становлення та розвиток УСГ, деякі громадські активісти в Канаді, жартома, називали цю організацію “Боберщиною”³⁵.

Іван Боберський допомагав й іншим українським громадським організаціям та інституціям своїми порадами, консультаціями, контактами та, за можливості, фінансово. Так, узимку 1928 р., перебуваючи в низці європейських держав, він надіслав Українському студентському кружку у Вінніпезі друковану продукцію студентських організацій в Європі та вітання з Праги³⁶.

У 1928 р. Іван Боберський відвідав Львів, вперше і востаннє за роки свого перебування в еміграції, і перебував у місті від 16 лютого до 3 березня³⁷. Мешкав увесь цей час у “Народній Гостинниці” (на розі вулиць Костюшка, 1 – Сикстуська, 20 (тепер вул. П. Дорошенка). Упродовж усіх цих днів Іван Боберський зустрічався з представниками українських громадських організацій, передусім представниками очолюваного ним у 1908–1918 років українського руханкового товариства “Сокіл-Батько”, організації української молоді “Пласт”, товариства “Українська Бесіда” та інших; працівниками редакцій українських часописів “Діло”, “Новий час”, “Сокільські Вісти”, “Молоде життя”. Зрозуміло, що найбільше уваги (декілька зустрічей) Іван Боберський приділив організації “Сокіл-Батько” у Львові.

³¹ “Протокол з Третих Загальних Зборів Української Стрілецької Громади”, *Стрілецькі Вісти. Орган Української Стрілецької Громади в Канаді* 1 (Вінніпег, 1931), 11.

³² *Українська Стрілецька Громада в Едмонтоні*, ред. кол. Орест Віндик (голова), Михайло Байрак, Степан Грох та ін. (Едмонтон: Накладом Української Стрілецької Громади, 1978), 159.

³³ Зиновій Книш, “Українська Стрілецька Громада в Канаді”, 639.

³⁴ “Відозва Української Стрілецької Громади, 1928 р.”, *Осередок української культури і освіти у Вінніпезі. Особистий фонд І. Боберського*, арк. 1.

³⁵ “Лист Володимира Семця до Івана Боберського від 16 жовтня 1929 р.”, *Осередок української культури і освіти у Вінніпезі. Особистий фонд І. Боберського*, арк. 1.

³⁶ Максим Вавриків, “Український Студентський Кружок у Вінніпегу – 1927-8”, *Кленовий лист. Канадійський альманах* (Вінніпег, 1929), 79.

³⁷ Докладніше про цей епізод діяльності Івана Боберського див.: Андрій Сова, “Громадська діяльність Івана Боберського у міжвоєнний період (на прикладі візиту до Львова 1928 року)”, *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія*, вип. 1, ч. 2 (Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2018): 118–124.

Повернувшись у Канаду, Іван Боберський й далі продовжує працювати у звичному для себе ритмі, аж до 25 квітня 1932 р., дня, коли він виїхав із Канади³⁸. Останні роки свого життя (1932–1947) він разом із дружиною прожив у словенському містечку Тржич.

Ініціативи, здобутки та осяги діяльності та сама постать професора Івана Боберського були ще за його життя гідно оцінені сучасниками. На початку 1920-х років на основі його діяльності, праць і афоризмів викристалізувалася сокільська ідеологія (упродовж 1908–1918 рр. Іван Боберський очолював гімнастичне товариство “Сокіл-Батько” у Львові), оформлена у “Десять заповідей українського сокола та сокілки”³⁹. Упродовж 1920–1940-х років вдячні вихованці Івана Боберського, насамперед українські гімназисти і змагуни (спортсмени), започаткували відзначення днів його народження. Зокрема знаковими подіями громадського рівня стали святкування 50-річчя Івана Боберського, організовані львівським товариством “Сокіл-Батько”. З нагоди 50-річчя від народження “Батька українського тіловиховання” у Львові було створено спеціальний фонд імені Івана Боберського, кошти з якого йшли на “переведення в життя ідеї Вчителя а саме: на закупню українського майдану у Львові і фахове формування нового покоління січово-сокільських робітників”⁴⁰. Подібні святкування проводилися й у інших містах та селах Галичини.

Отже, перебуваючи в Канаді упродовж 1920–1932 рр., Іван Боберський проявив себе як організатор, авторитетний і далекоглядний громадський діяч. За його участі та підтримки у Канаді були створені та розвивалися “Товариство опіки над українськими переселенцями ім. св. Рафаїла в Канаді”, “Українські стрілецькі громади”, Український студентський кружок у Вінніпезі, інші культурно-просвітні та спортивні товариства. Іван Боберський готував статuti, листи, звернення, обіжники, відозви, іншу необхідну документацію, консультував українців відносно життя і побуту в Канаді, надаючи їм різнопланову і фахову інформацію, неодноразово супроводжував делегатів від “Товариства опіки над українськими емігрантами у Львові” теренами Канади. У міжвоєнну добу Іван Боберський підтримував контакти та усіляко допомагав товариствам “Сокіл-Батько” у Львові та “Союзу українського сокілства за кордоном” у Празі. Приїзд

³⁸ “The Iwan Boberskyj collection”, prepared by Jaroslaw Iwanus and Wolodymyr Senchuk (Edmonton: Canadian Institute of Ukrainian Studies University of Alberta, 1988), V.

³⁹ Посвідчення члена українського товариства “Сокіл-Батько” у Львові, 1920-ті рр., ЦДА України у Львові, ф. 312, оп. 1, спр. 18, арк. 1; Р. К., “Підстава Ідеології Українського Сокілства. На маргінесі “Десять заповідей Українського Сокола”, *Сокільські Вісти. Орган Українського Сокілства* 1 (Львів, 1933), 1–2; “Десять заповідей українського “Сокола (-ки)”, *Український Сокіл. Одностороння Союзу Українського Сокілства за кордоном для вшанування 40-ліття діяльності Сокола-Батька у Львові* (Прага, 1934), 4.

⁴⁰ Лист Івана Боберського до старшини товариства “Сокіл-Батько” у Львові від 14 серпня 1933 р., ЦДА України у Львові, ф. 312, оп. 1, спр. 6, арк. 7; Іван Бучко та ін., “До учениць та учеників проф. Боберського і прихильників Його громадянської праці!”, *Діло*, 17 серпня 1923.

Івана Боберського до Львова 1928 р. слугував інтересам гуртування української спільноти Галичини, яка високо оцінила особисті заслуги Івана Боберського і його внесок у формування української тіловиховної традиції, та української справи загалом. Для українських громадських організацій Львова його візит став своєрідним підведенням підсумків їхньої праці та точкою відліку подальшого розвитку.

PUBLIC ACTIVITIES OF IVAN BOBERSKIY IN CANADA

Andriy SOVA

Lviv State University of Physical Culture
of Ivan Boberskiy,
Chair of Olympic Education,
11, Kostyushka str., 79000, Lviv, Ukraine

The contribution of individual figures to the socio-cultural life of the Ukrainian diaspora of Canada in the interwar period remains a still poorly studied problem of modern Ukrainian science. The generalizations of Mikhaylo Marunchak, Stepan Kacharaba, Oleg Pavlyshyn and other authors present a series of the facts on the social and political activities of Ivan Boberskiy (1873–1947) in Canada, provide brief biographical information, but do not contain a comprehensive account of his public works among Canadian Ukrainians. In view of this, this publication was prepared.

The article is based on documents from the Ukrainian Culture and Education Center in Winnipeg, the Central State Historical Archives of Ukraine in Lviv, the Central State Archives of Higher Authorities and Administration of Ukraine, as well as the periodicals (“Ukrainian Emigrant. The Guardianship Society Organ over Ukrainian immigrants in Lviv” (Lviv)). The monthly is dedicated to the issues of emigration and re-emigration under the initial editorship of Dr. Volodymyr Bachynskiy” (Lviv), “Striletsky Wisty (Shooting news). Organ of the Ukrainian Shooting Community in Canada” (Winnipeg), “Sokilsky Wisty (Falcon news). Organ of the Ukrainian Falconry” (Lviv), “Ukrainskiy Sokil (Ukrainian Falcon)” (Prague), “Ukrainskiy Sokil (Ukrainian Falcon)” (Buenos Aires), “Dilo” (Lviv) and memoirs of Ivan Bebersky’s public activity in Canada during 1920–1932.

Particular attention is paid to his collaboration with the Guardianship Society over Ukrainian Migrants of St. Raphael in Canada, the Guardianship Society over Ukrainian Emigrants in Lviv, and the Ukrainian Shooting Community. The contribution of Ivan Boberskiy to the formation and development of Public Ukrainian organizations in Canada is analyzed.

Ivan Boberskiy proved himself as an organizer, authoritative and visionary public figure in Canada for the years 1920–1932. “The Guardianship Society over Ukrainian Migrants of St. Raphael in Canada”, “Ukrainian Shooting Communities”, Ukrainian Student Circle in Winnipeg, other cultural, educational and sports associations were created and developed in Canada with his participation and support.

Ivan Boberskiy prepared statutes, letters, appeals, banners, appeals, other necessary documentation, advised the Ukrainians relative to the life in Canada, providing them with diverse and professional information, and repeatedly accompanied of Canada the delegates from “The Guardianship Society over Ukrainian Emigrants in Lviv”.

In 1920–1932, Ivan Boberskiy maintained contacts and assisted the Societies “Sokil-Batko” (Falcon-Father) in Lviv and “The Union of Ukrainian Falconry Abroad” in Prague. The arrival of Ivan Boberskiy in Lviv in 1928 served the interests of the Ukrainian community of Galicia, which highly appreciated the personal merits of Ivan Boberskiy and his contribution to the formation of the Ukrainian physical education tradition and the Ukrainian cause in general. For the Ukrainian public organizations in Lviv,

A. Сова

ISSN 2078-6107. Вісник Львівського університету. Серія історична. 2019–2020. Спецвипуск. С. 445–454

---

his visit became a kind of summarizing their work and a starting point for further development. The 50th Anniversary of Ivan Boberskiy was honored by Ukrainians in Galicia.

Key words: Ivan Boberskiy, Canada, Winnipeg, “The Guardianship Society over Ukrainian Migrants of St. Raphael in Canada”, “The Guardianship Society over Ukrainian Emigrants in Lviv”, Ukrainian Shooting Community, public activities.

Стаття надійшла до редколегії 2.06.2018

Прийнята до друку 20.06.2019